

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízdila a JUDr. Brigity Chrástilové v právní věci **žalobce: F. F.**, zastoupeného Mgr. Ivanem Tillem, advokátem, se sídlem Krušnohorská 1569/9, Teplice, proti **žalované: Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o opravném prostředku proti rozhodnutí žalované ze dne 30. 12. 1996 v řízení o dovolání, nyní kasační stížnosti proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 4. 2002, č. j. 2 Cao 46/2002 - 163,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalované **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem č. j. 14 Ca 63/98 - 142 ze dne 7. 2. 2002, bylo rozhodnuto, že se I) rozhodnutí žalované ve věci odnětí plného invalidního důchodu ze dne 30. 12. 1996 potvrzuje, II) účastníkům se nepřiznává náhrada nákladů řízení a III) navrhovatel je povinen zaplatit České republice – Krajskému soudu v Ústí nad Labem náhradu nákladů řízení ve výši 8769 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) odvolání k Vrchnímu soudu v Praze, který rozsudkem ze dne 30. 4. 2002, č. j. 2 Cao 46/2002 - 163, změnil citované rozhodnutí krajského soudu tak, že je navrhovatel povinen zaplatit na náhradě nákladů řízení toliko 4384,50 Kč, jinak se toto rozhodnutí ve zbylých částech výroku potvrzuje.

Dovoláním k Nejvyššímu soudu ze dne 17. 10. 2002 se stěžovatel domáhá zrušení uvedeného rozsudku Vrchního soudu v Praze. Uvádí v něm, že se vrchní soud nevypořádal s jím uváděnými skutečnostmi a s listinnými důkazy: zpráva lékaře, podle které nebyl schopen vykonávat jakékoli zaměstnání a hybnost jeho páteře po úrazu byla nulová. Dále, že odejmutí plného invalidního důchodu bylo přinejmenším předčasné a že nesouhlasí se závěry znaleckých posudků, které jsou v příkrém rozporu s předkládanými lékařskými zprávami. Na závěr požaduje nové zkoumání zdravotního stavu.

Dnem 31. 12. 2002 byla nálezem Ústavního soudu č. 276/2001 Sb. zrušena část pátá občanského soudního řádu „Správní soudnictví“. Od 1. 1. 2003 nabytí účinnosti zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále „s. ř. s.“). V důchodových věcech bylo do nabytí účinnosti soudního řádu správního, tj. do 31. 12. 2002, možné takové rozhodnutí napadnout dovoláním u Nejvyššího soudu podle tehdy účinného § 250s odst. 2 písm. b) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“). Od nabytí účinnosti s. ř. s. jsou ve správním soudnictví přípustné jen opravné prostředky v něm uvedené. Těmito opravnými prostředky jsou kasační stížnost a obnova řízení.

Kasační stížnost je podle § 102 s. ř. s. opravným prostředkem proti pravomocným rozhodnutím krajských, nikoli vrchních soudů. Podle přechodného ustanovení § 129 odst. 4 s. ř. s. však dokončí Nejvyšší správní soud řízení o dovolání proti rozhodnutí vrchního soudu o odvolání proti rozhodnutí soudu o opravném prostředku podle ustanovení části třetí hlavy třetí dílu prvního s. ř. s., pokud o něm nebylo rozhodnuto do dne nabytí účinnosti s. ř. s. Jelikož stěžovatel podal dovolání 18. 10. 2002 a Nejvyšší soud o něm do 31. 12. 2002 nerozhodl, posoudil Nejvyšší správní soud podání stěžovatele podle uvedeného ustanovení s. ř. s. jako kasační stížnost.

Ze správního a soudního spisu bylo zjištěno, že rozhodnutím žalované (dále též ČSSZ) ze dne 30. 12. 1996 byl žalobci odňat od 16. 1. 1997 plný invalidní důchod podle § 56 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. V odůvodnění uvedla, že podle posudku lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení v Teplicích je stěžovatel pouze částečně invalidní.

Krajský soud v Ústí nad Labem, který rozhodoval o opravném prostředku stěžovatele proti uvedenému rozhodnutí žalované, rozsudkem ze dne 25. 6. 1998, č. j. 14 Ca 63/97 - 19, napadené správní rozhodnutí potvrdil, přičemž vycházel zejména z posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (pracoviště v Ústí nad Labem) ze dne 26. 2. 1998, podle kterého stěžovatel nebyl k datu vydání rozhodnutí ani částečně invalidní ve smyslu § 44 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, neboť pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nedosáhl ani 33 %.

K odvolání stěžovatele Vrchní soud v Praze rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Podle názoru tohoto soudu nebyl posudek, který vzal za podklad svého rozhodnutí krajský soud, přesvědčivý a úplný. Pro další řízení uložil soudu prvního stupně, aby požádal posudkovou komisi o doplňující posudek, v němž by přihlédla k nově uvedeným skutečnostem konkretizovaným v rozsudku. Došlo-li k neurochirurgické operaci v důsledku událostí, které nesouvisí s předchozím postižením navrhovatele, pak by zůstaly bez vlivu na posudkový závěr k datu vydání přezkoumávaného rozhodnutí.

V novém řízení před Krajským soudem v Ústí nad Labem si soud vyžádal doplňující posudek Posudkové komise MPSV ČR v Ústí nad Labem, ve kterém se uvádí, že úraz ze dne 29. 12. 1994 nevyvolal na páteři takové změny, které by vedly k výhřezu ploténky a následné operaci. K výhřezu došlo až z příčin obecných, nikoliv následkem úrazu. Souhrnně se zde konstatuje, že ke dni rozhodnutí žalované zdravotní stav navrhovatele prokazatelně nepodmiňoval ani částečnou invaliditu. Jestliže by po operaci páteře došlo ke zhoršení zdravotního stavu, byla by tato záležitost předmětem nového řízení. Krajský soud proto rozsudkem ze dne 20. 5. 1999, č. j. 14 Ca 63/97 - 46, rozhodnutí žalované potvrdil.

Proti tomuto rozsudku krajského soudu podal stěžovatel opět odvolání, ve kterém uvedl, že se Krajský soud v Ústí nad Labem nevypořádal s rozpory, na které poukazuje ve svém zrušujícím usnesení Vrchní soud v Praze, že se posudková komise nevypořádala s rozpornou skutečností, co bylo vlastně rozhodujícím poškozením zdraví a se skutečností neurologických nálezů nemocnice v Mostě a že její tato komise ani nepřizvala k jednání. Dále poukazuje na to, že nebyl proveden důkaz, který navrhoval, a to znalecký posudek z oboru lékařství. Proto dovozuje, že napadený rozsudek je vydán na základě nedostatečně zjištěného skutkového (zdravotního) stavu, neboť je podle něj nemyslitelné, aby k poškození páteře došlo z obecných příčin po pracovním úrazu, jak naznačila posudková komise, když se na obecné příčiny nikdy neléčil ani si na jiné potíže, než na potíže, které souvisí s utrpeným pracovním úrazem nestěžoval.

Vrchní soud v Praze napadený rozsudek krajského soudu opět zrušil usnesením ze dne 14. 9. 1999, č. j. 2 Cao 158/99 - 66. Tento soud setrval nadále na názoru, že se posudková komise nevypořádala s obsahem lékařských nálezů a svůj závěr dostatečně nezdůvodnila, jak na to bylo poukazováno již v prvním zrušujícím usnesení vrchního soudu. Proto vrchní soud pro další řízení uložil Krajskému soudu v Ústí nad Labem, aby požádal znalce z oboru pracovního lékařství o vypracování posudku, v němž po konzultaci s lékařem odborníkem z oboru neurologie či neurochirurgie vyhodnotí zdravotní stav a dochovanou pracovní schopnost navrhovatele k datu vydání přezkoumávaného rozhodnutí žalované a zejména souvislost současného (i tehdejšího) stěžovatelova zdravotního stavu s prokázaným pracovním úrazem, objasní jinou příčinu zhoršení navrhovatelových obtíží vedoucích k nutnosti operace výhřezu meziobratlové ploténky.

V dalším řízení u Krajského soudu v Ústí nad Labem byl ustanoven usnesením ze dne 17. 1. 2000, č. j. 14 Ca 63/97 - 80, jako kolektivní znalecký orgán z oboru zdravotnictví katedra posudkového a revizního lékařství Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví. Současně soud znalci uložil, aby do 90 dnů po obdržení usnesení vypracoval znalecký posudek, ve kterém:

a) vyhodnotí zdravotní stav a dochovanou pracovní schopnost stěžovatele k datu vydání přezkoumávaného rozhodnutí žalované (30. 12. 1996) a vzhledem k nejednotnosti názoru posudkového lékaře OSSZ a PK MPSV určí, které zdravotní postižení bylo dominantní, a stanoví pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti,

b) posoudí, zda současný (i tehdejší) zdravotní stav stěžovatele má souvislost s pracovním úrazem z prosince 1994,

c) posoudí, zda operace páteře z února 1998 a nepříznivé změny na páteři byly vyvolány úrazem z prosince 1994, a pokud ne, objasní jinou příčinu zhoršení potíží stěžovatele, které vedly ke zmíněné operaci.

Podle vypracovaného znaleckého posudku ze dne 18. 5. 2001 byl k datu vydání napadeného rozhodnutí žalované u stěžovatele prokázán dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, jehož rozhodující příčinou byl bolestivý syndrom bederní páteře s často recidivujícím kořenovým drážděním iritačně senzitivním bez prokázání výhřezu disku při degenerativních změnách páteře se středně těžkou funkční poruchou. Míra poklesu soustavné výdělečné schopnosti byla stanovena dle kapitoly XV, oddíl E, položka 3, písm. c) vyhlášky č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění, na 40 %. Znalecký kolektiv nesouhlasí s tím, že rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je patelofemorální artróza pravého kolenního kloubu. Zdravotní stav stěžovatele neodpovídá posudkově medicínským kritériím, uvedeným v kapitole XV, oddíl A, položky 1, písm. b), neboť u stěžovatele nebylo zjištěno omezení rozsahu pohybu v kolenním kloubu, ani zánětlivé změny, ani významný RTG či laboratorní nález ani postižení ostatního kloubů. Znalecký kolektiv tak stejně jako posudková komise MPSV v Ústí nad Labem stanoví jako rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu vertebrogenní syndrom bederní páteře. K druhé otázce soudu znalecký orgán uvádí, že současný stav není v přímé příčinné souvislosti s úrazem v prosinci 1994. Odborná vyšetření neprokázala výhřez páteřní ploténky ani v roce 1995, ani v roce 1997. Také ke třetí otázce uvádí, že nepříznivé změny na páteři a operace páteře r roce 1998 nebyly v přímé a příčinné součinnosti s úrazem z roku 1994. Úraz, který stěžovatel utrpěl v roce 1994, stejně jako degenerativní změny a zúžený páteřní kanál považuje znalecký kolektiv za faktory podpůrné, nikoliv příčinné.

Na základě tohoto posudku krajský soud dospěl opět k závěru, že stěžovatel k datu vydání napadeného správního rozhodnutí nesplňoval podmínky pro přiznání plného invalidního důchodu, a proto dospěl ve výše uvedeném rozsudku č. j. 14 Ca 63/97 – 142 z 7. 2. 2002 k závěru, že se rozhodnutí žalované potvrzuje.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel opět odvolání, ve kterém opakuje výše uvedené námítky ohledně zjištěného zdravotního stavu, dále v něm uvádí, že se krajský soud nezabýval námítkami, které uvedl vrchní soud a vyslovil nesouhlas s výrokem o náhradě nákladů řízení. V doplnění podání z 22. 4. 2002 dále navrhuje výslech členů původní posudkové komise, která projednávala jeho zdravotní stav dne 6. 12. 2001.

Vrchní soud v Praze v záhlaví uvedeným rozsudkem č. j. 2 Cao 46/2002 – 163 ze dne 30. 4. 2002 změnil rozsudek krajského soudu tak, že je navrhovatel povinen zaplatit na náhradě nákladů řízení toliko 4384,50 Kč, jinak se toto rozhodnutí ve zbylých částech výroku potvrzuje. Toto rozhodnutí odůvodnil tím, že již nemá pochybnosti o správnosti zjišťované souhrnné diagnózy stěžovatelova onemocnění a také znalecký kolektiv z této diagnózy při zaujetí svých posudkových závěrů důsledně vycházel. Tyto nejsou podle soudu v rozporu ani s obsahem v lékařském spise založených lékařských nálezů, které přísluší medicínsky vyhodnotit právě jen posudkové komisi či uvedenému vrcholnému posudkovému kolektivu. Nedosahuje-li tedy míra poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti hodnoty odpovídající plné invaliditě, soud prvního stupně podle Vrchního soudu v Praze nepochybil, jestliže přezkoumané rozhodnutí, jímž byl navrhovateli odňat plný invalidní důchod, jako zákonné potvrdil. Vrchní soud změnil rozsudek krajského soudu pouze v té části výroku, kterou byla navrhovateli uložena povinnost zaplatit státu náklady řízení ve výši 8769 Kč, neboť jsou u stěžovatele splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků z jedné poloviny, a to s ohledem na výši jeho příjmů, jakož i s přihlédnutím k vysoké částce nákladů dokazování.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí vázán rozsahem i důvody kasační stížnosti a dospěl k názoru, že kasační stížnost není důvodná.

Kasační důvod podávaný z § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. míří na vady řízení vedeného před správním orgánem, spočívající zejména v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán vycházel, nemá oporu ve spisech, popřípadě jde o rozhodnutí nesrozumitelné.

Dalším namítaným důvodem je důvod obsažený v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., jenž spočívá v nepřezkoumatelnosti rozhodnutí soudu pro nesrozumitelnost nebo nedostatek důvodů, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonnost rozhodnutí o věci samé. Nepřezkoumatelnost rozhodnutí soudu pro nedostatek důvodů by mohl nastat pouze v případě, že by řízení před soudem trpělo nedostatkem skutkových zjištění, o něž soud opřel své rozhodovací důvody. Takovou vadou by mohlo být, pokud by soud opřel své rozhodovací důvody o skutečnosti v řízení nezjišťované, popřípadě zjištěné v rozporu se zákonem, nebo by pominul některé rozhodné skutečnosti, které byly v řízení prokázány, anebo případy, kdy není zřejmé, zda vůbec nějaké důkazy byly v řízení provedeny. Skutkové zjištění by mohlo být vadné též za situace, kdy v hodnocení důkazů je z hlediska závažnosti, zákonnosti, pravdivosti, případně věrohodnosti logický rozpor. Za jinou vadu řízení, jež mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí, by mohl být považován postup soudu, v jehož důsledku by za podklad rozhodnutí soudu byl vzat neúplný či nepřesvědčivý posudek PK MPSV ve věci rozhodného zdravotního postižení v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu, jímž stěžovatel trpěl ke dni vydání rozhodnutí správního orgánu (žalované).

Pokud tedy stěžovatel v kasační stížnosti uvádí, že nesouhlasí se závěry znaleckých posudků, které jsou v příkrém rozporu s předkládanými lékařskými zprávami, míří tato námitka i do důvodu obsaženého v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.; jak výše uvedeno, muselo by se jednat o nedostatek opory ve spisech správních, anebo nesrozumitelnost napadeného rozhodnutí žalované.

K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že rozhodnutí žalované ze dne 30. 12. 1996 se opírá o posudek posudkové komise OSSZ z 11. 12. 1996, podle kterého nedosahuje míra poklesu soustavné výdělečné schopnosti výše nezbytné pro vznik nároku na plný invalidní důchod. Tato skutečnost byla posléze potvrzena i posudkem Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Ústí nad Labem, a následně i kolektivním znaleckým orgánem z oboru zdravotnictví, a to katedrou posudkového a revizního lékařství Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví. Podle judikatury zdejšího soudu, již konstantní, nelze namítat nedostatek opory pro rozhodnutí v těchto věcech, jestliže bylo rozhodnutí žalované o dávce důchodového pojištění opřeno o posudek předvídaný zákonem č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (§ 8 odst. 1 písm. a/, tedy o posudek lékaře okresní správy sociálního zabezpečení /srov. například publikované rozhodnutí pod č. 176/2004 Sb. NSS/). Do nesrozumitelnosti správního rozhodnutí stěžovatel ničeho nenamítá, může tedy Nejvyšší správní soud k této námitce uzavřít, že důvodnou není.

Pokud jde o stížní důvody směřující k postupu soudů obou stupňů ve vztahu ke zjišťování skutkového stavu věci, ať již proto, že se vrchní soud nevypořádal s jím uváděnými skutečnostmi a s listinnými důkazy, anebo proto, že posudky, které byly podkladem soudních rozhodnutí, jsou vadné, Nejvyšší správní soud uvádí:

Posouzení zdravotního stavu a souvisejícího zbytkového pracovního potenciálu je věcí odborně medicínskou; soud k ní nemá potřebné odborné znalosti, a proto se vždy obrací k osobám, jimž tyto znalosti svědčí, aby se o těchto otázkách vyslovily. Soud pak hodnotí veškeré důkazy v řízení takto získané. V řízení, které je přezkumným řízením vůči rozhodnutí žalované, soud opatřuje posudek posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v souladu s pokynem § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Pokud tento posudek není ve svém obsahu úplný a svými závěry přesvědčivý, opatří si soud znalecký posudek znalce v oboru posudkového lékařství.

Nejvyšší správní soud ze soudního spisu zjistil, že si krajský soud vyžádal znalecký posudek znalce v oboru posudkového lékařství, který vypracoval výše zmíněný kolektivní znalecký orgán, který stanovil míru poklesu soustavné výdělečné schopnosti dle kapitoly XV oddíl E položka 3 písm. c) vyhlášky č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění, na 40 %. V průběhu pořizování jednotlivých posudků také byly odstraněny soudy vytýkané vady a neúplnosti, což správně konstatuje i Vrchní soud v Praze v kasační stížnosti napadeném rozhodnutí. Ve své výsledné podobě je znalecký posudek obsahově úplný a přesvědčivý. Nejvyšší správní soud nezjistil žádné relevantní skutečnosti, které by závěr znaleckého posudku, tak i posudků výše zmíněné posudkové komise zpochybnily.

Nejvyšší správní soud tedy k této námitce uzavírá, že v řízení soudním bylo spolehlivě prokázáno, jakým rozhodujícím postižením stěžovatel trpí, míra poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti byla přesvědčivě odůvodněna, a to na úrovni 40 %.

Podmínky pro získání nároku na plný invalidní důchod jsou upraveny v § 38 zákona o důchodovém pojištění, podle kterého je základní podmínkou plná invalidita pojištěnce. Kritéria plné invalidity jsou pak obsažena v § 39 uvedeného zákona. Podle odst. 1 je pojištěnec plně invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti nejméně o 66 %, nebo je schopen pro zdravotní postižení soustavné výdělečné činnosti jen za zcela mimořádných podmínek.

Při soudním přezkumu správních rozhodnutí je pro rozhodnutí ve věci podstatný právní a skutkový stav v době vydání napadeného správního rozhodnutí (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Proto je podstatný i zdravotní stav stěžovatele v době vydání napadeného rozhodnutí žalované, tj. ke 30. 12. 1996. Pozdější změna zdravotního stavu může být důvodem pro nové rozhodnutí ve věci invalidního důchodu, nikoli však pro zrušení napadeného správního rozhodnutí. Nejvyšší správní soud vzal na vědomí vyjádření žalobce z 12. 9. 2003 o přiznání plného invalidního důchodu od 21. 3. 2003 na základě rozhodnutí žalované z 5. 6. 2003. Jelikož se však jedná o skutečnost, která nastala až po vydání napadeného správního rozhodnutí, Nejvyšší správní soud k ní již nemohl přihlídnout.

Ve stěžovatelově případě jde obecně o hodnocení příčinné souvislosti dlouhodobého zdravotního postižení a nemožností uplatnit se v jakémkoliv zaměstnání; existuje-li zbývající pracovní potenciál, pracovní schopnost, ve stěžovatelově případě ke dni napadeného rozhodnutí žalované na úrovni 60 %, nejsou podmínky nároku na plný invalidní důchod splněny.

Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost zamítl, shledav ji nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Výrok o nákladech řízení je odůvodněn § 60 odst. 1 a 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaná právo na náhradu nákladů, přestože v řízení byla úspěšná, nemá, neboť to výslovně stanoví § 60 odst. 2 s. ř. s.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** přípustné opravné prostředky.

V Brně dne 9. února 2005

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu